

NƏŞRİYYAT İŞİ

UDC 655.4/5

Sima Paşa qızı İsmayılova

Bakı Dövlət Universiteti

*Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının dosenti,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent*

simabdu@mail.ru

Jalə Rövşən qızı İsmayılova

Bakı Dövlət Universiteti

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının magistrantı

jale.ismayilova.2016@mail.ru

**BAKİ UNIVERSİTETİ NƏŞRİYYATININ FƏALİYYƏTİ
(2011-2018-ci illər)**

Xülasə

Məqalədə Bakı Universiteti Nəşriyyatının 2011-2018-ci illərdəki fəaliyyəti öyrənilmişdir. Həmin illər ərzində nəşriyyatda çap olunmuş dərsliklərin, dərs vəsaitlərinin, metodik göstərişlərin, proqramların, konfrans materiallarının, məqalələrin statistik təhlili aparılmış və bunlar haqqında məlumat verilmişdir.

Açar sözlər: *Bakı Dövlət Universiteti, nəşriyyatın fəaliyyəti, çap məhsulları.*

Müstəqillik illəri Azərbaycanda ilk ali təhsil və elm məbədgahı olan Bakı Dövlət Universitetinin tarixində intibah dövrü kimi xarakterizə edilir. Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev Azərbaycana 1993-cü ilin yayında, ikinci dəfə rəhbərlik etdiyi dövrdə Bakı Dövlət Universitetininə qayğı və diqqətini xüsusilə qabarıq şəkildə göstərmiş və məhz bu illərdə universitetin maddi-texniki bazası yaxşılaşdırılmış, professor müəllim heyətinin sosial problemlərinin həll edilməsi istiqamətində mühüm işlər görülmüş, yeni tədris korpusu istifadəyə verilmiş, hesablama mərkəzi yaradılmış, yeni fakültələr, ixtisaslar, elmi-tədqiqat laboratoriyaları açılmışdır.

Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan Bakı Dövlət Universiteti respublikamızda ali təhsilin inkişafında, ali məktəblərin yaradılmasında, ali məktəblər

üçün elmi-pedoqoji kadrların hazırlanmasında müstəsna rol oynamışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyev Bakı Dövlət Universitetinin Azərbaycan elminin inkişafında oynadığı rola yüksək qiymət verərək demişdir: “Azərbaycan elmi dünyanın qabaqcıl elmləri sırasındadır. Onun inkişafında Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyəti əvəzsizdir. Bakı Dövlət Universiteti yarandığı gündən Azərbaycanda elmi inkişaf etdirən mərkəzə çevrilmişdir. Sonrakı dövrlərdə Azərbaycanda yaranmış elmi-tədqiqat institutlarının əksəriyyəti, elm ocaqlarının hamısı öz başlanğıcını Bakı Dövlət Universitetindən götürmüşdür”.

Müasir dövrdə Bakı Dövlət Universitetinin təhsil səviyyəsinin yüksəldilməsi, inkişaf etdirilməsi, müasir təchizatlarla təmin edilməsi ulu öndər Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən layiqincə yerinə yetirilir.

Müstəqillik illərində kitab nəşrinə də böyük qayğı göstərilmiş və bunun nəticəsində 30 may 2000-ci ildə “Nəşriyyat işi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu qəbul edilmişdir. Bu Qanun nəşriyyat işinin ümumi prinsiplərini, onların hüquq və vəzifələrini müəyyən edir. Qanun 29 maddədən ibarətdir. Nəşriyyat sahəsinə diqqət göstərilməsi sayəsində Azərbaycan mədəniyyətinin, təhsilinin, elminin inkişafına xidmət edən dəyərli, sanballı, poliqrafik cəhətdən gözəl tərtibata malik olan kitabların çap edilməsi üçün yeni-yeni nəşriyyatlar yaradılmış və digər nəşriyyatlar isə öz fəaliyyətini daha da inkişaf etdirmişdir. Bunlardan “Azərbaycan”, “Şərq-Qərb”, “Təhsil”, “Elm”, “Qanun”, “Adiloğlu”, “Altun kitab”, “Çaşıoğlu”, “Bakı Universiteti Nəşriyyatı” və digər nəşriyyatları göstərə bilərik.

Bakı Dövlət Universitetinin təhsil və elmdə əldə etdiyi böyük uğurlar əsasında alimlərin, görkəmli xadimlərin tədris, ədəbi, elmi yaradıcılığı, kitabxananın zəngin fondu və universitetin nəşriyyatının fəaliyyəti əsasında mühüm nailiyyətlər qazanmışdır.

Bakı Dövlət Universiteti yaradıldığı ilk günlərdən onun nəşriyyatı da yaradılmış və redaksiya-nəşriyyat şöbəsi kimi fəaliyyətə başlamışdır. Nəşriyyat şöbəsi məətbə ilə təmin edilmiş və yarandığı gündən müasir dövrə qədər kitab nəşriyyatına böyük önəm verilmişdir və eyni zamanda bu nəşriyyatı yaratmaqda məqsəd Azərbaycan Respublikasının ali məktəblərinin əksəriyyəti üçün dərsliklərin buraxılmasını həyata keçirmək olmuşdur. Yaradıldığı gündən nəşriyyatın qarşıya qoyduğu vəzifələrdən biri ölkəmizdə tədris kitabına olan tələbatı ödəmək idi.

2011-2018-cu illər ərzində nəşriyyat tərəfindən müxtəlif elm sahələri üzrə tarix, kitabxanaçılıq, şərqşünaslıq, jurnalistika, filologiya, fəlsəfə, kimya, biologiya, fizika, geologiya və s. dərslik, dərs vəsaiti, monoqrafiya, jurnal məqalələri miqdarca digər illərə nisbətən daha çox nəşr olunmuşdur. Belə ki, 2011-ci ildə nəşriyyat Azərbaycan, rus və ingilis dilində 730 adda ədəbiyyat çap etmişdir ki, bunlardan 100-ü rus dilində, 75-i isə ingilis dilində, 555 adda olan vəsait isə Azərbaycan dilindədir. 2012-ci ildə isə 698 adda vəsait çap olunmuş

və müəyyən edilmişdir ki bunlardan 61-i ingilis dilində, 89-u isə rus dilindədir. Buradan statistik təhlil göstərir ki, hər iki ildə nəşriyyat Azərbaycan dilində olan vəsaitlərin nəşrinə üstünlük vermiş və daha çox azərbaycan dilində olan vəsaitlər çap edilmişdir. 2011-2012-ci illər ərzində nəşriyyat 30-35 adda dərslük, 15-20 adda dərslük vəsaiti, 10-15 adda monoqrafiya, proqram, 20 adda konfrans materialları və s. çap edilmişdir.

Nümunələr:

Knyaz Aslan. Qədim və orta əsrlər dünya kitabxanaları (2011, dərslük vəsaiti);

E.Məsimov. Maye məhlulların elektrik keçiriciliyi (2011, monoqrafiya);

E.Məmmədova Yeraltı suların dinamikası (2012, dərslük);

V.Məmmədaliyev. Azərbaycanca-ərəbcə lüğət (2012, dərslük vəsaiti);

Görkəmli Azərbaycan tarixçisi Z.Bünyadovun anadan olmasının 90 illiyi münasibətilə magistrların və gənc tədqiqatçıların elmi-praktik konfransının materialları (2012) və s.

Tədqiqat zamanı müəyyən edilmişdir ki, 2013-2014-cü illərdə nəşriyyatda ümumi olaraq 1152 adda vəsait çap edilmiş və 2013-cü ildə Azərbaycan, rus və ingilis dilində 574 adda ədəbiyyat çap olunmuşdur. Bunlardan 66-sı ingilis dilində, 69 rus dilində, 439 adda vəsait isə Azərbaycan dilində çap olunmuşdur. 2014-cü ildə isə 578 adda vəsait çap edilmiş və bunlardan 54-ü ingilis dilində, 56-sı isə rus dilində olan çap nəşrlərini əhatə edir. Bu ildə nəşriyyat tərəfindən 15-20 adda dərslük və dərslük vəsaiti, 5 monoqrafiya, 20 adda konfrans materialları və proqram, metodiki göstərişlər çap olunmuşdur. Bunlara misal olaraq qeyd etmək olar:

V.M.Babazadə. Faydalı qazıntıların geologiyası (2013, dərslük);

S.Ş.Mustafayeva. Qədim Azərbaycan dilində tayfa dili xüsusiyyətləri (oğuz-qıpçaq) (2013, monoqrafiya);

A.A.Xələfov. Kitabxanaşünaslığın tarixi və metodologiyası (2014, dərslük);

Bakı Dövlət Universitetinin 95 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi konfransın materialları (2014) və s.

2015-2016-cı illərdə cəmi 1094 adda vəsait çap olunmuş hər ildə ayrılıqda 547 adda ədəbiyyat nəşr olunmuşdur. 20-30 adda dərslük və dərslük vəsaiti, 10-15 adda konfrans materialları, 5 monoqrafiya, metodiki göstəriş proqram və dissertasiyaların avtoreferatları çap olunmuşdur.

Nümunələr:

M.Q. Abdullayev. Azərbaycan tarixi (2015, dərslük);

H.B. Soltanova Azərbaycan Respublikasında turizm və onun inkişafı (2015, monoqrafiya);

T.O.İbrahimov. Azərbaycanın qoruqları (2015, dərslük vəsaiti);

A.Xələfov, A.Qurbanov. Kitabxanaların kompüterləşdirilməsinin əsasları (2016, dərslük).

Bu illərdə rus dilində dissertasiyaların avtoreferatları da çap olunmuşdur. Bunlara nümunə olaraq qeyd edə bilərik:

K.T.Наджафова. Участие интеллигенции в Азербайджанском национальном движении (1905-1918-е гг.) (2015);

Ш.А.Халилова. Право на юридическую помощь: международные стандарты и законодательство Азербайджанской Республики (2016) və s.

2017-2018-ci illərdə ümumilikdə 641 adda vəsait (dərslük, dərş vəsaiti, monoqrafiya, konfrans materialları, proqram, metodik göstərişlər və s.) nəşr olunmuşdur ki, onlardan 421-i 2017-ci ilə, 220-si isə 2018-ci ilə düşür. Bu illərdəki çap nəşrlərinə nümunə olaraq aşağıdakıları qeyd edə bilərik:

Q.Ş.Məmmədov. Torpaqların ekoloji monitorinqi (2017, dərslük);

Ə.Rzayev. Şəxsiyyət, Dövlət, Möcüzə (2017, dərş vəsaiti);

E.M.Qurbanov. Bitki morfologiyası (2018, dərslük);

Ü.A.Ağabəyova. Qədim dövr uzaq Şərqdə fəlsəfənin təşəkkülü və inkişafı (2018, dərş vəsaiti);

A.Babayeva. Azərbaycan Respublikasında xüsusi mülkiyyət hüququnun konstitusion təminatları (2018, monoqrafiya) və s.

2011-2018-cu illər ərzində Bakı Universiteti Nəşriyyatı tərəfindən müxtəlif jurnallar da çap edilmişdir. Bu jurnalların təhlili zamanı hər bir jurnalda illər üzrə nə qədər məqalənin çap edilməsi müəyyənləşdirilmişdir. Bu illər ərzində ən çox məqalə "Bakı Universitetinin Xəbərləri" jurnalının Humanitar elmlər seriyasında çap olunmuşdur. Bu illərdə Humanitar elmlər seriyasının 32 nömrəsi işıq üzü görmüş, bu seriyada ən çox məqalə 2015-ci ildə çap olunmuşdur.

Statistik təhlil nəticəsində məlum olmuşdur ki, "Bakı Universitetinin Xəbərləri"-nin sosial-siyasi elmlər seriyasının 32 nömrəsində cəmi 395 adda məqalə çap olunmuş və bu seriyada ən çox məqalə 2011-ci ildə dərc edilmişdir.

Fizika-riyaziyyat elmləri seriyasında isə ən çox məqalə 2016 və 2017-ci illərdə çap olunmuşdur. Seriyada 2016-cı ildə 89, 2017-ci ildə isə 87 məqalə çap olunmuşdur. Təbiət elmlər seriyasında ən çox məqalə 2015-ci ildə, yəni cəmi 88 adda məqalə çap olunmuşdur.

Analiz nəticəsində müəyyənləşdirilmişdir ki, "Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya" jurnalında daha çox məqalə 2012 və 2017-ci illərdə çap edilmişdir.

"Kitabxanaşünaslıq və informasiya" jurnalında isə digər illərə nisbətən 2012-ci ildə daha çox məqalə çap edilmişdir.

İngilis dillində məqalələr çap edilən "Applied and computational mathematics" və "Turkic World Mathematics Society journal of Pure and Applied Mathematics" jurnallarında məqalələrin çap edilmə miqdarı 2011 və 2012-ci illərdə üstünlük təşkil etmişdir.

2011-2018-cu illərdə Bakı Universiteti Nəşriyyatı tərəfindən çap edilmiş jurnal məqalələrinə nümunə olaraq aşağıdakıları qeyd edə bilərik:

E.A.Qasimov. Böyük Britaniya ilə Azərbaycan arasında elm, təhsil və mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığın hüquqi-siyasi əsasları (1991-2005-ci illər) (2011, Humanitar elmlər seriyası); H.T.Arazov, A.H.Novruzov. Xaotik dinamik sistem təkamülünün həssaslığı (2012, Fizika-riyaziyyat elmlər seriyası); E.İ.Şəfiyeva. Yeniyetmələrin zərərli maddələrdən sui-istifadəsinin səbəbləri və addiktiv davranışının səciyyəsi (2013, Sosial-siyasi elmlər seriyası); Y.Ə.Qəribov. Kür-Araz ovalığı təbii landşaftlarında antropogen yüklərin optimallaşdırılması (2014, Təbiət elmlər seriyası); L.Ələkbərova. Bir daha sayacı sözlərinə dair (2014, Folklorşünaslıq məsələləri jurnalı); N.İsmayılov. Kitabxana resursları: yerləşməsi və istifadəsi problemləri (dünya və regional təcrübənin müqayisəli təhlili) (2015, "Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya" jurnalı); A.A.Xələfov. Multikulturalizm dəyərlərinin kitabxana-informasiya məkanında təbliği problemləri (2016, "Kitabxanaşünaslıq və informasiya" jurnalı); E.S.Panakhov, A.Ercan "Stability problem for singular Sturm-Liouville equation" (2017, Turkic World Mathematics Society journal of Pure and Applied Mathematics Journal), A.B.Ramazanov "New of Accuracy Gradient algorithm in the Jordan-Dedekinds structure" (2017, Applied and Computational Mathematics an International Journal) və s.

ƏDƏBİYYAT

1. Allahverdiyev B. Bakı Dövlət Universitetinin nəşriyyatçılıq fəaliyyəti. Monoqrafiya. – Bakı: UniPrint, 2010. – 144s.
2. Atakişiyev A. Bakı Dövlət Universitetinin tarixi. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 1989.-810s.
3. Bakı Universitetinin Xəbərləri [Mətn]: Humanitar elmləri seriyası. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011-2018
4. Bakı Universitetinin Xəbərləri [Mətn]: Sosial-siyasi elmləri seriyası. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011-2018
5. Bakı Universitetinin Xəbərləri [Mətn]: Təbiət elmləri seriyası. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011-2018.
6. Bakı Universitetinin Xəbərləri [Mətn]: Fizika-riyaziyyat elmləri seriyası. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011-2018
7. Birillik Azərbaycan kitabıyyatı. 2015. – Bakı: M.F.Axundov adına Milli Kitabxana, 2016. – 358 s.
8. Birillik Azərbaycan kitabıyyatı. 2016. – Bakı: M.F.Axundov adına Milli Kitabxana, 2017. – 424 s.

Sima Pasha gizi Ismayilova
Jale Rovshan gizi Ismayilova

Activity of Baku University Publishing House (for 2011-2018)

Abstract

In the article the activity of the publishing house of Baku State University in 2011-2019 was studied. The statistical analysis of textbooks, textbooks, methodical instructions, programs, conference materials and articles published in the publishing houses during these years was conducted and information was provided.

Key words: *Baku State University, publishing activity, printing products.*

Сима Паша гызы Исмаилова
Жале Ровшан гызы Исмаилова

Деятельность издательства Бакинский университет (2011-2018 годы)

Резюме

В статье была изучена деятельность издательства Бакинского государственного университета в 2011-2019 гг. Был проведен статистический анализ учебников, учебников, методических указаний, программ, материалов конференций и статей, опубликованных в издательствах за эти годы, и предоставлена информация.

Ключевые слова: *Бакинский Государственный Университет, издательская деятельность, полиграфическая продукция.*